

UMUMIY PSIXOLOGIYANI O'QITISHNING METODIK XUSUSIYATLARI

Mamatqulova Gulmiraxon Akramovna

*Uzbekiston tumani maktabgacha va maktab ta'limi bo'limiga qarashli
50-maktab psixologi.*

2-maktab psixologi Ermatova Nafisaxon Muhammadjonovna

14-maktab psixologi Mamatqulova Gulhayoxon Avazbekovna

24-maktab psixologi Nasriddinova Sadoqatxon Nazirovna

Annotatsiya: Ushbu maqolada umumiy psixologiyani o'qitishning metodik xususiyatlari, psixologiyani o'qitish jarayonida ishlab chiqilgan qonuniyatlar, o'quv yurtlarida psixologiya o'qitish metodikasining umumiy masalalari haqida atroflicha bayon etilgan.

Kalit so'zlar: psixologiya, ta'lim psixologiyasi, o'qitish metodikasi, individual tajriba.

Kirish:

Psixologiyani o'qitish jarayonida ishlab chiqilgan qonuniyatlar asosida metodika fan sifatida belgilandi. Metodika o'zining o'rganish obyektiga ega bo'lib u psixologiyaning tarbiyalovchilarni takomillashtiruvchi o'qitishning hamma muammolarini qamrab oladi. Uning boshqa o'quv fanlari metodikalaridan farq qiluvchi tomoni psixologiyani o'rganish xususiyatlari, sabablari o'ziga xosliklari mavjud bo'lib, shunga bog'liq tarzda o'qitish usullari foydalaniladi. Fan o'zining kashf etgan qonuniyatlari yordamida hodisalarning bog'liqlik sabablarini tushuntirib beradi va shu bilan bu hodisani ma'lum sharoitlarda deyarli takrorlash imkonini beradi.

Adabiyotlar tahlili va metodologiya:

Ta'lim psixologiyasi shaxsning bilimlarni egallash, mustahkamlash uslublaridan iborat faoliyat jarayonini qamrab oluvchi qator savollarning tuzilishini o'rganadi, shuningdek, ularning natijasida odamning individual tajriba, bilim, malaka va ko'nikmalari shakllanadi. Inson dunyo bilan hamkorlikdan nimadir yangi narsa o'rganish va o'z ehtiyojlarini qondirish uslublarini takomillashtirib borganligi sababli ham bilim olishga bo'lgan intilish insonning butun umri davomida ta'qib etib boradi, chunki odam har bir amaliy bilimni hayotdan o'rganadi. Boshqacha qilib aytganda, ta'lim olish har bir faoliyatda mavjud bo'lib, u subyektning shakllanish jarayonini o'z ichiga qamrab oladi. Shunday qilib, ta'lim olish yetarli darajada keng tushunchadir, o'z ichiga nafaqat ta'lim olishning uyushtirilgan shakllarini, balki inson tomonidan kundalik hayotda egallanayotgan bilim va malakalarni ham o'z ichiga oladi.

Muammoli o'qitish usuli o'qitish jarayonining dasturlashtirish metodlari yo'nalishida haddan tashqari rasmiylashtirishga ma'lum miqdorda javob bergan. Bu metodlar, dasturlashtirish aspektiga emas, balki o'quvchi shaxsi tushib qolgan

vaziyatga e'tibor qaratiladi. Ularni tashkil qilinishi va boshqarish markazida o'quvchining muammoli vaziyatda ishtirok etishi hisobiga ular fikrlash faoliyati sababi va usullarini qidiradilar.

Natijalar:

Bugungi zamonaviy faol o'qitish usullarida ko'rsatilgan fikrlash turlarini rivojlantirishni boshqarish niyatida foydalanish uchun eng qiziqarli bo'lgan uchta usulni ko'rsatamiz. Bular dasturlashtirilgan o'qitish, muammoli o'qitish va interaktiv o'qitish usullaridir. Bu usullar ishlab chiqilishi va tarqalishi tarixiga to'xtalib o'tirmay, ularning har biri an'anaviy o'qitish usullarining cheklanmaganligini va yangi «faol» usullar bilan yaratiladigan to'siqlarni yengib tishga urinish sifatida paydo bo'lganligini ta'kidlash mumkin. Misol uchun, dasturlashgan o'qitish metodlari an'anaviy o'qitishning maqsad, vazifalarni yechish usullarini, rag'batlantirish shaklini va darsni bilishini nazorat etishni aniqlash va operatsiyalashtirishni hisobiga qayta tashkil qilishni ko'zda tutgan.

Muhokama:

Interaktiv o'qitish usullari bilimlarni inson o'zaro munosabatlari va aloqalarini tashkil qilish yordamida o'zlashtirish jarayonini boshqarish usullariga murojaat qiladi. Shu bilan o'qitishni boshqaruv markaziga o'qitilayotgan odamning o'zini, uning quv jarayonining boshqa real ishtirokchilari bilan o'zaro aloqalarini qamrab oladi. O'qitish — bu ijtimoiy, jamoatchilik jarayoni bo'lib, juda individual emasligini tan olgan holda qo'yilishi ilk qadam bo'ldi.

Xulosa:

Xulosa o'rnida aytish mumkinki, psixologiyani o'qitish usulini tanlash tasodifiy ixtiyoriy bo'lishi mumkin emas. Uni ikki muhim pedagogik talablarga rioya qilib amalga oshiriladi: birinchidan, quv material; ikkinchidan o'quvchilar yosh va psixologik xususiyatlari nazarda tutiladi. Psixologiyadan dars o'tishda idrok qilish faoliyati turlari va fikrlash shakllarini yo'naltirish niyatida o'qitishning ko'pgina ko'rinishli usullaridan foydalanish kerakdir.

Adabiyotlar ro'yxati:

1. Ochilov M. Yangi pedagogik texnologiyalar – Qarshi.: Nasaf, 2000
2. Hasanboyeva O., Djamilova N. Pedagogik fanlarni o'qitish metodikasi. – T.: 2008.
3. Haydarov F.I. Xalilova N.I Psixologiya fanlarini o'qitish metodikasi -T. Fan va texnologiyalar 2007
4. Toxtaxodjayeva M., Nishonova S., Hasanboyev J., Madyarova S., Kaldibekova A. va bosh. Psixologiya. – T.: Moliya, 2008.